

Pää edellä:

MITÄ OPIimme AIVOJEN KASVATUKSESTA?

Vauvafoorumi 10.11.2017

Tiina Huttu ja Kirsi Heikkinen

TIINA HUTTU
KIRSI HEIKKINEN

PÄÄ EDELÄ

NÄIN TUET LAPSESI AIVOJEN KEHITYSTÄ

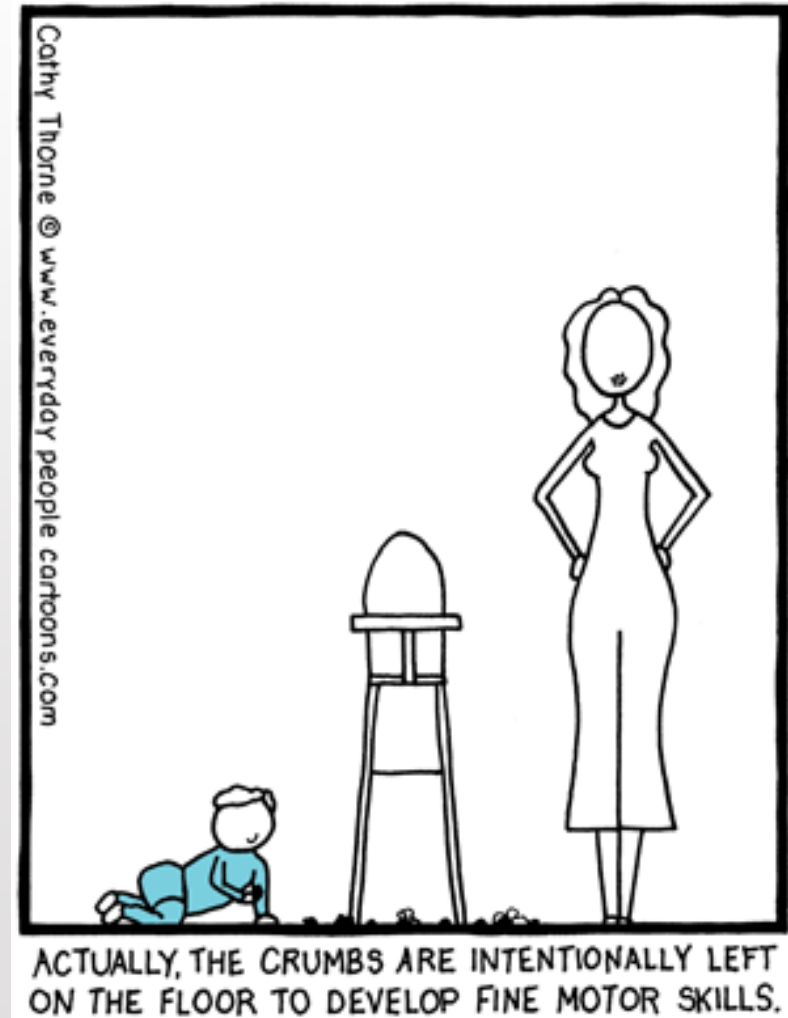
WSOY

Sisällys

Alkusanat.....	9
1 + 1 = 1 ELI MITEN AIVOT KEHITTYVÄT KOHDUSSA	13
Ensimmäinen ympäristö	14
Tyttö vai poika?.....	25
Raskauskalenteri	28
KUKA HÄN ON: TUNTEET, STRESSI JA TEMPERAMENTTI	35
Tunteet ovat huutomerkkejä.....	36
Sopivasti stressiä.....	44
Omanlaisensa alusta asti	48
MITÄ HÄN JO OSAA: AISTIT JA MOTORIIKKA.....	67
Tunto saa tutkimaan	69
Tasapaino kehittyy keikkumalla.....	71
Motoriikka hioo liikkeit	73
Näkö kypsyy hitaasti	78
Kuulo virittyy ennen syntymää	83
Hajuja ja makuja – turvaa ja totuttelua	86
MITÄ HÄN TARVITSEE: SYLI, RAVINTO JA UNI.....	91
Läheisyys on elintärkeää	91
Vauva maitobaarissa	96
Uni lataa aivot.....	107
MITEN HÄN OPPII: MUISTI, ÄLY JA KIELI.....	115
Muisto muuttaa hermosoluja.....	116
Äly on sujuvuutta	123
Lennonjohto ohjaa toimintaa.....	128
Harjoitus tekee mestarin.....	133
Kieli alkaa kohdusta.....	143
Kodeista kuuluu digitystä	154
VANHEMMUUS MUUTTAA MIELESI	159
Tervetuloa äitiyteen	159
Hoiva muovaa isän	165
Aivojen kartat	175
Sanasto	178
Kirjallisuus.....	184

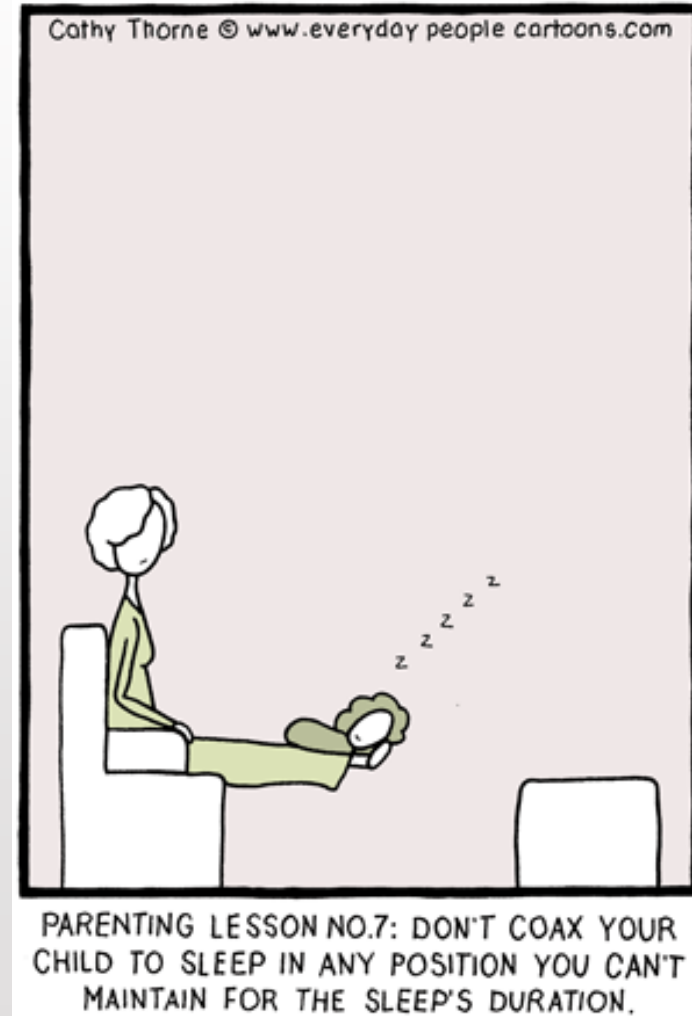
Käytäntö on joskus kaukana ihanteista

- ▶ Tieto aivojen kehityksestä auttaa huomaamaan, mistä kaikesta on turha stressata

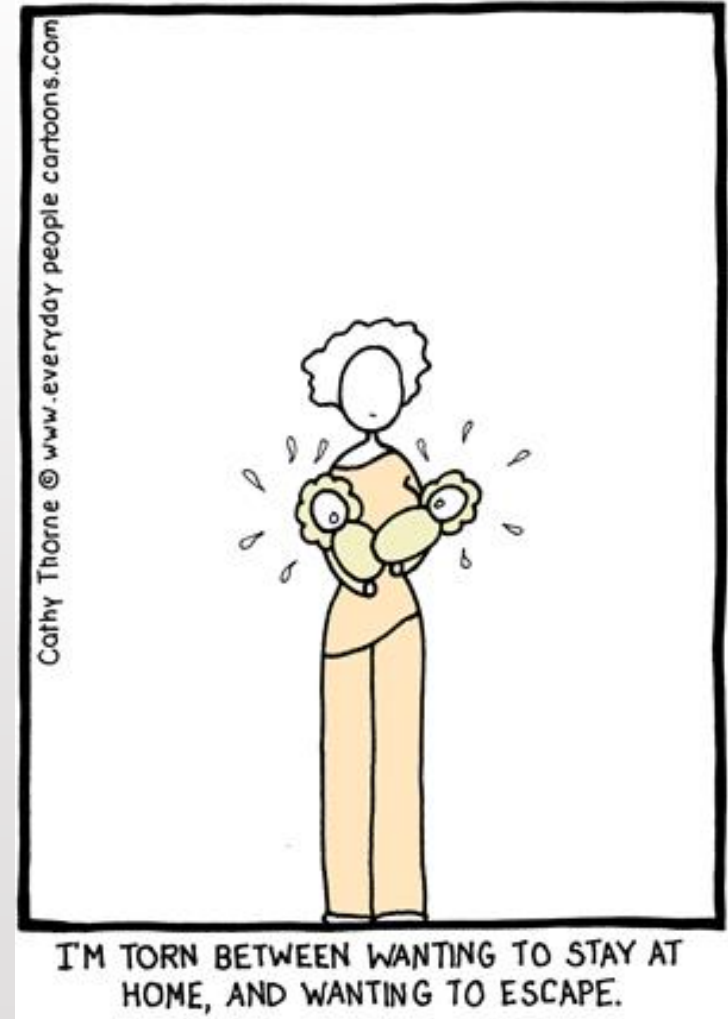
Yhtä "lapsen parasta" ei ole

- Aivojen kannalta ei ole vain yhtä oikeaa tapaa toimia
- Perheen kokonaistilanne ratkaisee

Happinaamari ensin itselle

- ▶ Vanhemman omasta jaksamisesta huolehtiminen on vauvasta huolehtimista

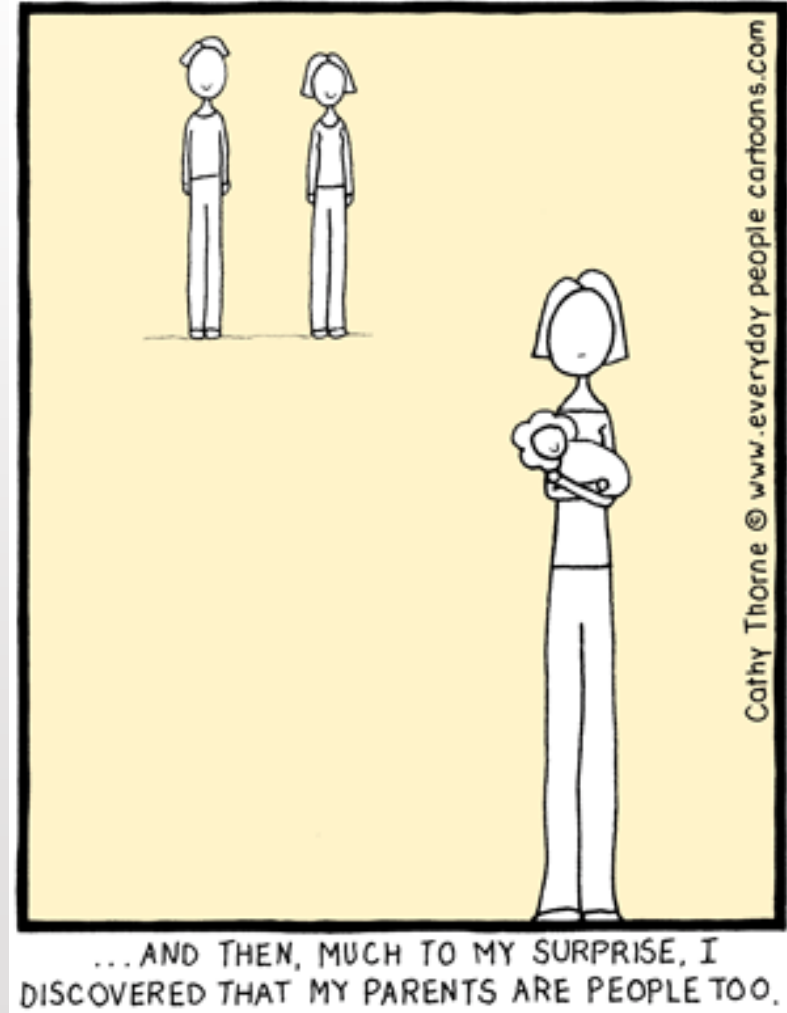
Kasvatus on arvovalintoja

- Arvot ratkaisevat, millaisessa maailmassa valmistaa lasta pärjäämään – ja millaisilla keinoilla

Vauvalla on "luolavauvan" aivot

- ▶ Aivot sopeutuvat juuri siihen ympäristöön, johon ovat sattuneet syntymään – kokeneempien opastuksella

Lapsi on peili

- ▶ Lapsi oppii enemmän siitä, mitä vanhempi tekee kuin siitä, mitä tämä opettaa

Lapsi kasvaa – kasvatuksesta huolimatta

- ▶ Turha vaatia sellaista, mihin aivot eivät vielä pysty
- ▶ Joihinkin pulmiin auttaa vain aika

Aivojen kehitys

Geenit + kohtuolot

- Ominaisuudet
- Temperamentti
- Aivojen luontainen kehitystahti

Ympäristö + kasvatus

- Perhe: vanhemmuustaidot, arvot, temperamentit
- Läheiset, kaverit, yhteisöt, kulttuuri

90 % hermosolujen välisistä yhteyksistä rakennetaan ennen kuin lapsi täyttää viisi vuotta

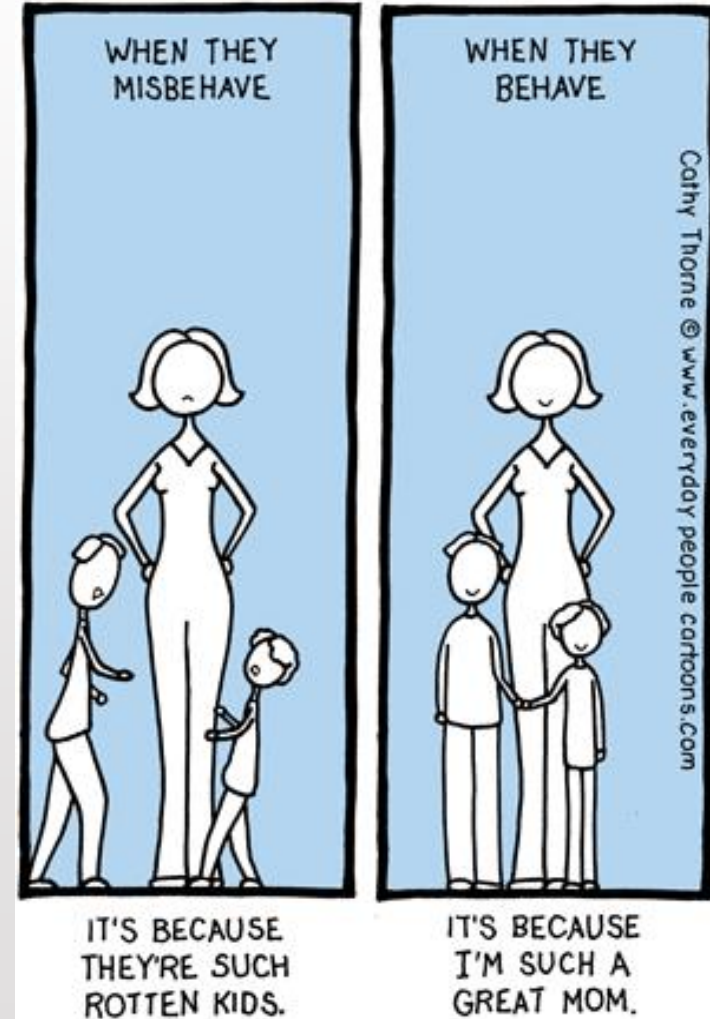
Kasvatus alkaa kohdusta

- ▶ Solujen säätönappuloita väännellään jo ennen syntymää

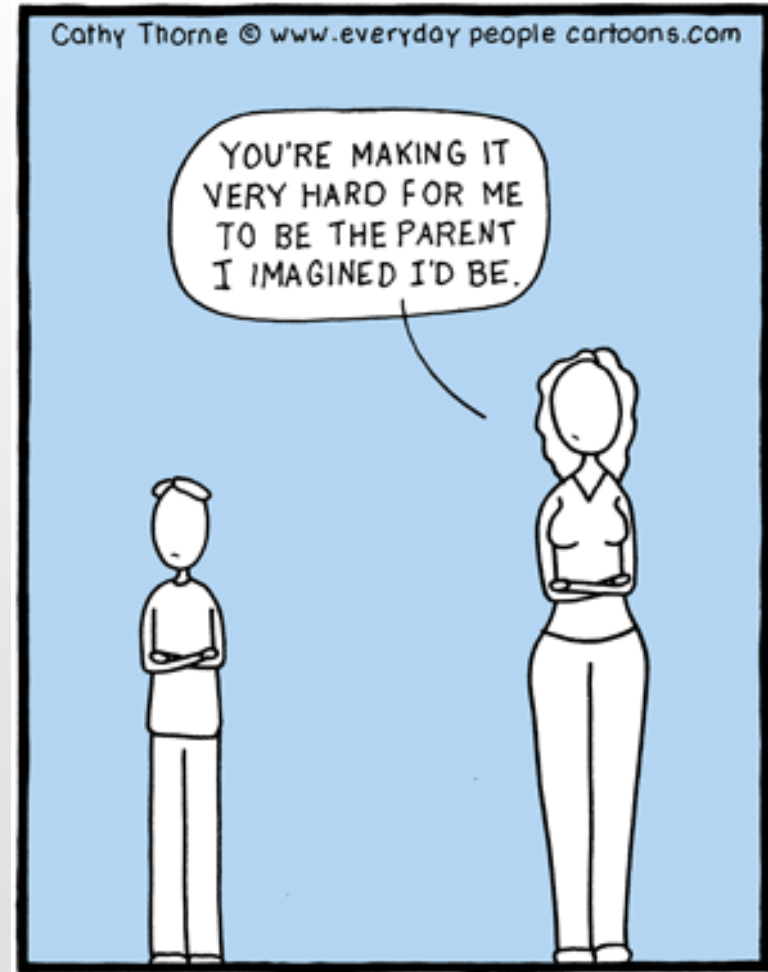
Geenit säätävät herkkyyttä

- Herkkä kärsii laiminlyönnistä mutta myös hyötyy hyvästä hoivasta muita enemmän

Perhe rakentuu yksilöistä

- ▶ Vanhemmuuden haastavuus riippuu usein temperamentista – sekä omasta että lapsen

Lapsia ei kuulu kohdella samoin

- Kasvatuksen tarkoitus on auttaa lasta pärjäämään omana itsenään

Mitä lapsi tarvitsee?

- Terveellinen ravinto
- Riittävä uni, lepo ja loppoaika
- Turvallinen kiintymyssuhde, hyväksyntä
  - Läheisyys, kosketus
  - Naama-aika, vuorovaikutus, puhe, empatia
- Liikkuminen, ulkoilu
- Leikki (hands-on, mielikuvitus-, sosiaalinen-)
- Monipuoliset (arkiset) kokemukset
- Ikätasoiset rajat, haasteet ja aikuisen tuki niissä

Vauvan ei tarvitse osata viihtyä yksin

- Hän on sylivauva syystä: yksinolo tarkoittaa vauvalle vaaraa
- Kosketus vahvistaa aivojen stressitermostaattia

Imetyksestä on hyötyä – mutta imetysstressistä ei

- ▶ Tutkimustieto äidinmaidon erityishyödyistä aivoille on ristiriitaista
- ▶ Tärkeintä on ravinto ja läheisyys

Naama-aika on laatu-aikaa

- ▶ Ilmeiden ja tunteiden jakaminen opettaa vauvalle kehonkieltä ja ruokkii kykyä empatiaan

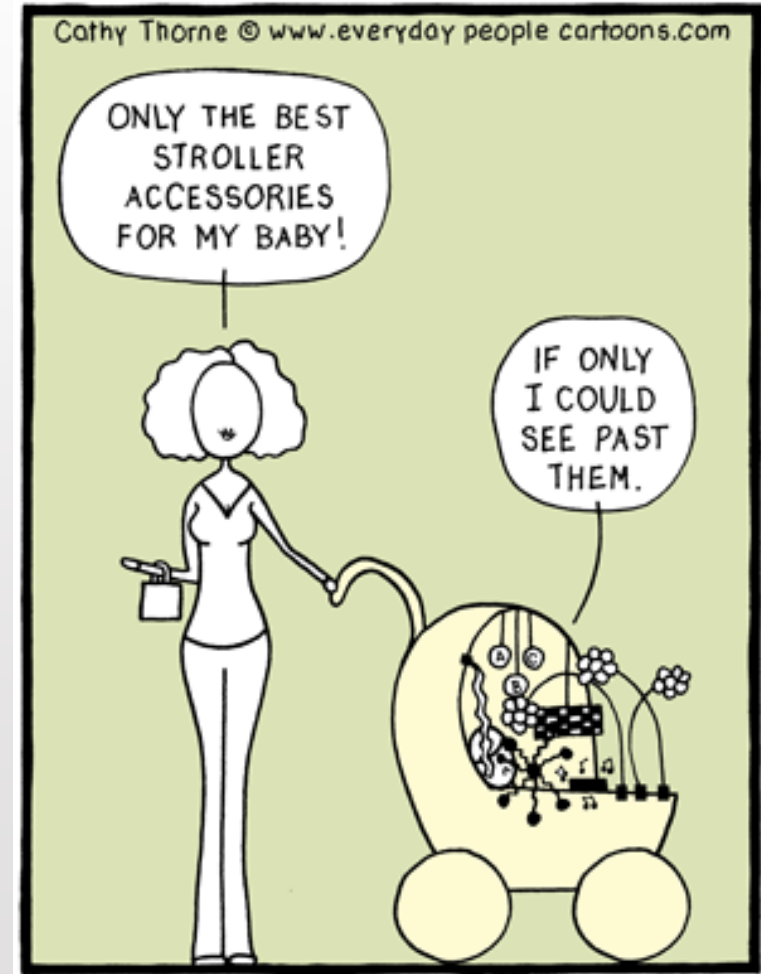
Vauvalle puhuminen kannattaa

- ▶ Vauvan kuulema sanojen määrä heijastuu kielen kehitykseen
- ▶ Lapsi oppii merkityksiä, kun sanat yhdistyvät hänen suoraan kokemukseensa

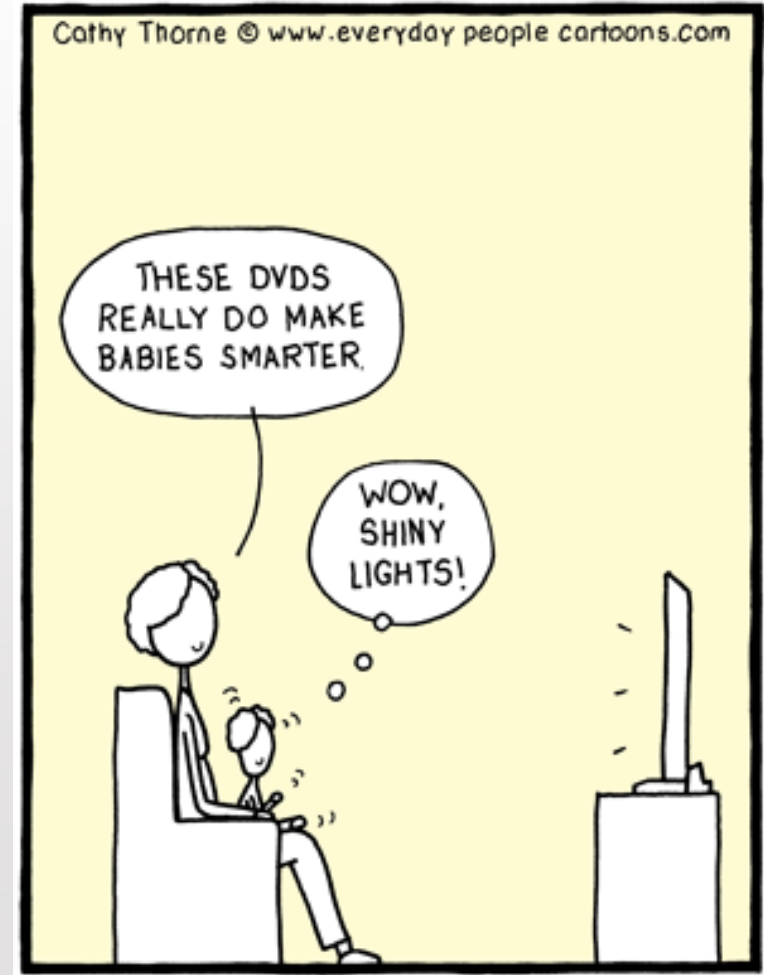
Lapsi ei tarvitse virikeautomaattia

- ▶ Lapsen oma mielikuvitus on kehittävin varuste
- ▶ Jos vanhempi tai laite viihdyttää jatkuvasti, tylsyys ja itse keksimisen ilo jää kokematta

Liika ruutuaika on pois jostain muusta

- ▶ Pienen lapsen aivot tarvitsevat monipuolisia aistimuksia ja "hands-on"-kokemuksia
- ▶ Hän ei automaattisesti opi ruudulta, jos ei hahmota linkkiä muuhun todellisuuteen

Tärkeintä on oppimisen ilon vaaliminen

- ▶ Lapsi on luontainen tutkija – kunhan aikuinen ei päsmäröi tai rajoita liikaa
- ▶ Kun lapsi saa yrittää omalla tavallaan, usko pärjäämiseen vahvistuu

Kasvatus on yhteistä kasvua

- Sekä lapsuus että vanhemmuus muovaavat aivoja

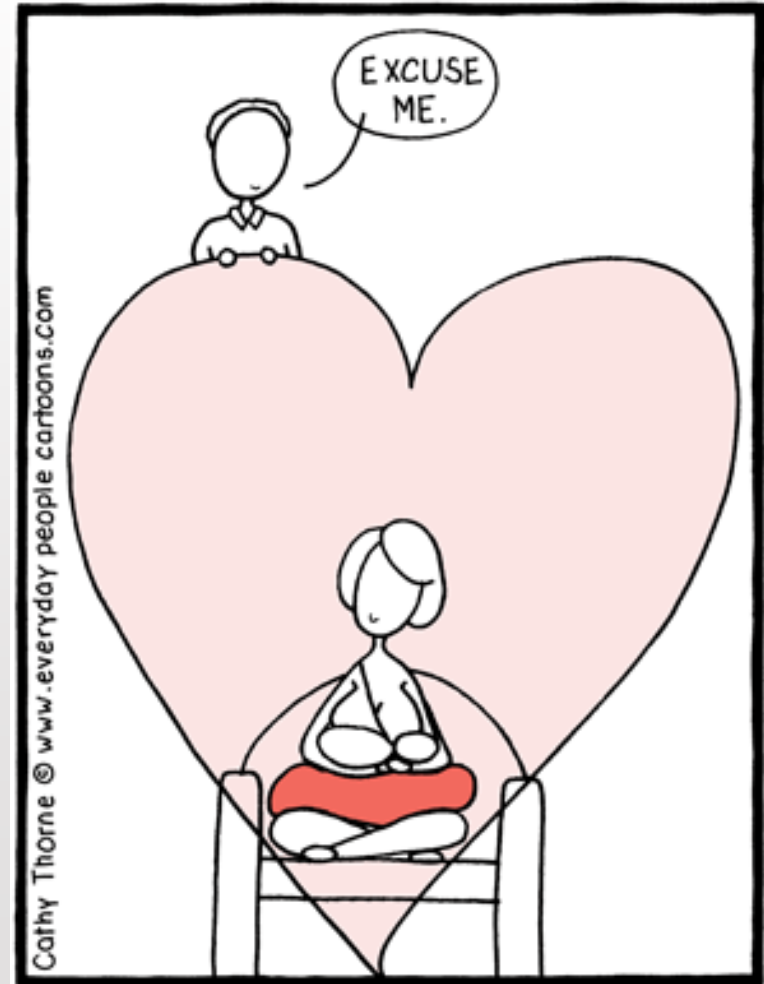
Hormonit herättävät äidin

- Naisen aivot saavat tietää raskaudesta jo kauan ennen, kuin tieto ehtii tajuntaan

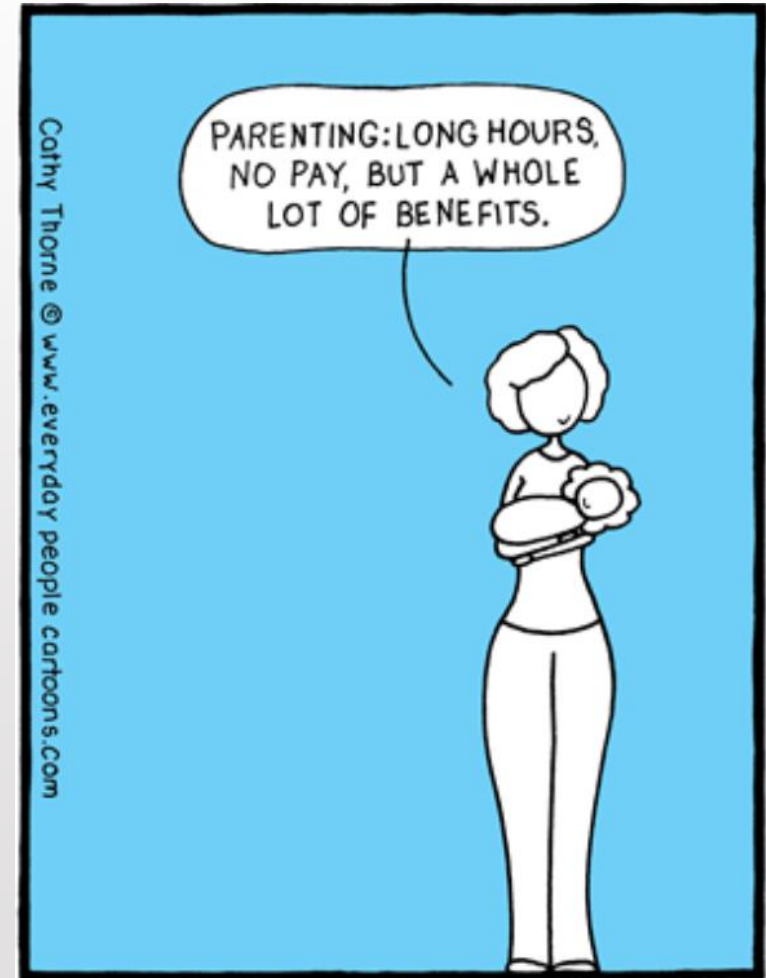
Isä ei ole vain apuvanhempi

- Miehen aivot virittyvät vauvakanavalle siinä missä naisenkin – jos hän osallistuu hoitamiseen

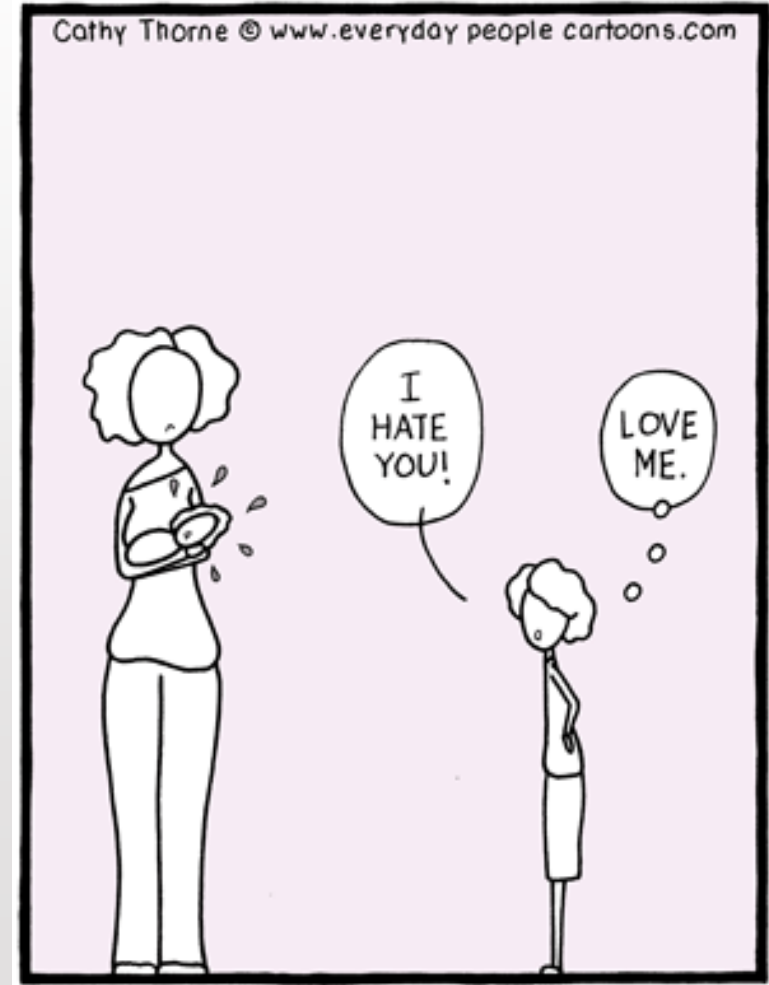
Hoiva hioo vanhemman

- ▶ Lapsen ei tarvitse olla biologisesti oma, jotta ihminen muuttuu vanhemmaksi

Vanhemmuus palkitsee – joskus

- ▶ Kuormaa ei voi aina välttää, mutta hyviä hetkiä voi lisätä

KIITOS!

tiina.huttu@live.fi, kirsih@email.com

Pää edellä -blogi: www.vauva.fi/paa-edella